

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKI
za okres 2021-2022**

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024 r. dla Gminy Gorzyce uchwalony został przez Radę Gminy Gorzyce Uchwałą Nr XXV/238/20 z dnia 21.12.2020 r. Realizacja programu weszła w życie w dniu jej podjęcia. Program został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Wójt sporządza sprawozdanie z realizacji Programu, które przedstawia Radzie Gminy.

Wójt Gminy w okresie sprawozdawczym na bieżąco podejmował wszelkie przewidziane prawem działania w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, z uwzględnieniem możliwości finansowych. Współpracował z służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Wydziałem Architektury i Nadzoru w tym zakresie.

Zarządzeniem Wójta Gminy Gorzyce ORG.0050.639.2014 z dnia 3 listopada 2014 roku została założona Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Gorzyce, która składa się ze zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu Gminy Gorzyce. Karty są aktualizowane w miarę potrzeb.

W okresie sprawozdawczym z uwagi na zły stan techniczny został opracowany projekt remontu kaplicy przy ul. Powstańców w Turzy Śl. za kwotę 8241,00 zł. W trakcie realizacji jest wykonanie projektu na termomodernizację 12-tu zabytkowych budynków mieszkalnych w sołectwie Kolonia Fryderyk, w okresie sprawozdawczym nie poniesiono żadnych kosztów.

Gmina Gorzyce w 100 % objęta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Gorzyce Nr XXXI/245/13 z dnia 3 czerwca 2013r. (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 2013 poz.4288),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Gorzyce nr XXIII/191/16 z dnia 28 listopada 2016 roku (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z dnia 8 grudnia 2016 roku. Poz.6621).

Od października 2022 roku funkcjonuje System Informacji Przestrzennej pod adresem <https://sip.gison.pl/gorzycewodzislawski>. Koszt jego wykonania wyniósł 9963,00 zł. System ten zapewnia dostęp do danych przestrzennych dotyczący aktów planowania przestrzennego za pośrednictwem usług danych przestrzennych w tym usługi pobierania.

W latach 2021-2022 nie złożono żadnego wniosku o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych.

Poniżej zbiorcze informacje o podjętych działaniach w latach 2021-2022 przez Zespoły Szkolno – Przedszkolne oraz Szkoły Podstawowe:

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W ROGOWIE

Konkursy :

- Szkolny Konkurs Fotograficzny “Moja okolica”
- XII Wojewódzki konkurs plastyczno - fotograficzny “ Krajobraz z kopalnianym szybem - Śląsk nasza mała ojczyzna”
- Ogólnopolski Konkurs plastyczny „Portrety ludzi (nie)zwykłych”.

Aktywność:

Zarówno klasy młodsze jak i starsze zapoznają się z gminnymi zabytkami na lekcjach związanych z naszą "małą Ojczyzną":

- zajęcia plastyczne i kółko plastyczne- prace prezentujące gminne kapliczki i krzyże,
 - historia w klasie 6 - prezentacja: "Poznajemy naszą gminę"; zapoznanie uczniów z sołectwami Gminy Gorzyce ich herbami, zabytkami architektury i przyrody
 - geografia - foldery przygotowywane przez uczniów o Gminie Gorzyce, zawierające informacje między innymi o zabytkach
 - wiedza o społeczeństwie - przewodniki po Gminie Gorzyce przygotowane przez uczniów, w których prezentowali historię sołectw, ich walory przyrodnicze oraz zabytki
 - lekcje religii- historia kościoła i krzyży pokutnych znajdujących się w Rogowie
 - porządkowanie grobów żołnierzy w Rogowie, złożenie kwiatów, zapalenie zniczy
- Wystawy prac na gazetkach ściennych na korytarzach szkoły, w bibliotece szkolnej, kościele parafialnym np. wystawa Szopek, Aniołów.
 - Warsztaty z lokalnym artystą p. Józefem Barszczykiem z tworzenia szopek dla uzdolnionej artystycznie młodzieży. (międzynarodowa wystawa szopek w kościele w Rogowie i Czechach)
 - Współpraca z Muzeum w Wodzisławiu Śl.(lekcje muzealne).

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W GORZYCACH

Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gorzycach informuje, iż w latach 2021-2022 zostały podjęte działania w zakresie informowania dzieci naszej szkoły o istniejących zabytkach na terenie Gminy Gorzyce w formie:

- Konkurs klas ósmych pt. Zabytki mojego regionu
- Semestralny projekt edukacyjny w klasach ósmych w ramach przedmiotu Wiedza o Społeczeństwie pod tematem MOJA GMINA GORZYCE
- w ramach przedmiotu Historia w klasie czwartej prowadzenie tematyki: Poznajemy zabytki mojej Małej Ojczyzny
- wyjścia kulturoznawcze klas edukacji wczesnoszkolnej do parku i zamku hrabiego von Arco
- coroczna akcja porządkowania grobów zamordowanych przez nazistów w czasie II wojny światowej na gminnym cmentarzu.

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W TURZY ŚLĄSKIEJ

1. Lekcje historii, na których przeprowadzono pogadanki na temat:
 - miejsc pamięci narodowej w Turzy Śląskiej i okolicy – np. tablica na tak zwanym Domu Gromadzkim, groby powstańców śląskich na cmentarzu w Jedłowniku, tablice upamiętniające ofiary II wojny światowej i czasu powojennego (obozów pracy dla tak zwanych volksdeutchów) w Gorzyczkach, Gorzycach, Olzie i Czyżowicach
 - kapliczek, w tym tych pod wezwaniem św. Jana Nepomucena na terenie gminy Gorzyce, czyli w Olzie, Odrze i sąsiedniej Turzyczce
 - pomników tegoż świętego w Rogowie
 - pałacu hrabiów d'Arco w Gorzycach - wyeksponowanie postaci Georga Grafa von Arco
2. Przeprowadzenie konkursu upamiętniającego Stulecie Powrotu Części Górnego Śląska do Polski zorganizowanego przez WOM Rybnik - uwydatnienie miejsc związanych z powstaniem śląskimi na terenie gminy Gorzyce i okolicy (Turza, Marusze, Jedłownik, Olza) w postaci rajdu rowerowego.

SZKOŁA PODSTAWOWA W BLUSZCZOWIE

Szkoła Podstawowa w Bluszczowie na bieżąco i stale prowadzi różnorodne formy zajęć mających na celu uświadamianie uczniów o zabytkach istniejących na terenie gminy Gorzyce. Zarówno w oddziałach przedszkolnych, jak i w klasach prowadzone są zajęcia na temat naszej gminy, jej historii, herbu i zabytków. Celem tych zajęć jest propagowanie piękna i wartości lokalnych obiektów zabytkowych.

W ramach zajęć uczniowie często uczestniczą w wycieczkach edukacyjnych do parku Olszynka, gdzie znajduje się pomnik Powstańców Śląskich oraz na wzgórzu z pomnikiem św. Jana Nepomucena.

Temat gminnych zabytków realizowany jest również na lekcjach historii, języka polskiego, przyrody oraz wiedzy o społeczeństwie. W czasie tych zajęć mówi się o historii zabytków i roli, jaką odgrywają w historii wsi i regionu.

Ważnym wydarzeniem dla wychowanków naszej szkoły są obchody Dnia Patrona Szkoły. Często odbywają się one pod wspomnianym pomnikiem Powstańców Śląskich. Z okazji świąt państwowych delegacja uczniów składa kwiaty pod pomnikiem.

Uczniowie szkoły biorą również udział w konkursach plastycznych o tematyce związanej z regionalnymi zabytkami organizowanymi przez różne instytucje.

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W CZYŻOWICACH

1. Na zajęciach z wiedzy o społeczeństwie przy tematach samorząd gminy, naród, ojczyzna, postawa patriotyczna uczniowie omawiali i przedstawiali zadania gminy i między innymi zabytki kultury, które na ich regionie się znajdują. (Klasy 8a,b,c)

2. Na zajęciach z historii w klasie 4 tematyka "Moja mała ojczyzna" omawiane są zagadnienia związane z regionalizmem, w tym zabytkami znajdującymi się na terenie gminy i powiatu.

3. W pobliżu szkoły, na terenie przedszkola znajduje się pomnik mieszkańców Czyżowic, którzy zginęli podczas walk w czasie wojen. Corocznie składane są kwiaty i zapalamy znicze w dniu 1.09 oraz 11.11.

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W GORZYCZKACH

W Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Gorzyczkach informuje się uczniów o istniejących zabytkach w różnoraki sposób. Każdy z wychowawców propaguje i promuje lokalne zabytki i dziedzictwo kulturowe w postaci pogadarek na lekcjach wychowawczych, korzystając przy tym z literatury zgromadzonej w szkolnej bibliotece. Posiadamy tam książki o naszych lokalnych dobrach narodowych, jak również szlakach i trasach turystycznych, pokazujących jak można do nich dotrzeć. Książki te są również pisane przez osoby mieszkające na terenie naszej gminy, przez promocję tych osób i to, że są znane uczniom udaje nam się bardziej dotrzeć do wychowanków i ich rodzin i zachęcić rodziny do pogłębiania wiedzy o dziedzictwie kulturowym.

Lekcje historii, wiedzy o społeczeństwie oraz przyrody są doskonałą podstawą do propagowania treści o naszych zabytkach, miejscach pamięci narodowej. Lekcje historii szczególnie są źródłem wiedzy o historii i herbie naszej miejscowości. W Gorzyczkach mieści się Dom Dziecka, który umieszczony jest w historycznym miejscu zlokalizowanym na terenie byłego historycznego „zamku myśliwskiego” rodziny Larisch-Mönnich. W pobliżu znajdują się pofolwarczne budynki gospodarcze, wykorzystywane później przez spółdzielnię produkcyjną. Uczniowie doskonale znają to miejsce, odwiedzają to miejsce, rozmawiają o nim z nauczycielami. Mają okazję też bywać w tym miejscu, odwiedzają swoich przyjaciół mieszkających w tych zabytkowych miejscach.

Ważna dla naszych uczniów jest opieka nad grobem nieznanymi żołnierzami na cmentarzu w Gorzyczkach. Co roku przed Obchodami „Wszystkich Świętych” uczniowie dbają o wygląd tego grobu na ten dzień, razem z opiekunem szkolnym dbają, by grób był czysty, zadbane oraz zakupują kwiaty i znicze. Odwiedzają też później grób ze swoimi rodzinami.

Wśród uczniów również propagowane i przeprowadzane są konkursy i quizy na lekcji dotyczące ciekawych miejsc, zabytków naszego najbliższego terenu. Uczniowie niejednokrotnie brali udział w konkursach plastycznych na wspomniany temat.

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W OLZIE

Nauczyciel przedmiotu historia dotychczas podjął w tym zakresie następujące działania: na lekcji historii w klasie IV w temacie poświęconym źródłom historycznym (materialnym i pisany) przeprowadził pogadankę o kapliczkach pod wezwaniem św. Jana Nepomucena na terenie gminy Gorzyce, czyli w Olzie, Odrze, sąsiedniej Turzyczce oraz o pomniku w postaci barokowej rzeźby tegoż świętego na pograniczu Rogowa i Bluszczowa. W klasie VIII na lekcji wiedzy o społeczeństwie i historii nauczyciel przeprowadził pogadankę o pomniku bitwy olzańskiej w Olzie.

W ramach lekcji religii zrealizowany został temat - *Moja parafia i jej historia*. Uczniowie zostali zapoznani z historią Kościoła parafialnego pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny Królowej Pokoju. Przedstawione zostały zdjęcia z budowy Kościoła, omówiono historię dzwonów, wojenne zniszczenia świątyni, zmiany po kolejnych remontach.

Uczniowie szkoły systematycznie odwiedzają Pomnik bitwy olzańskiej, upamiętniającej powstania śląskie oraz Kaplicę pod wezwaniem Świętej Rodziny wpisane do rejestru zabytków naszej Gminy.

